

POSTANOWIENIE

Dnia 16 listopada 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Dończyk (przewodniczący)

SSN Paweł Grzegorzczak (sprawozdawca)

SSN Monika Koba

w sprawie ze skargi Prokuratora Okręgowego w P. o wznowienie postępowania w sprawie z wniosku B. SPÓŁKA AKCYJNA
w P. o wpis, zakończonej prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w P. z dnia 8 marca 2002 r., sygn. akt PO (...)
przy udziale B. S.A. w likwidacji w W. i E. W.
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 16 listopada 2018 r.,
skargi kasacyjnej B. S.A. w likwidacji w W.
od postanowienia Sądu Okręgowego w W.
z dnia 27 lutego 2017 r., sygn. akt XXIII Ga (...),

uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w W., pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Prokurator Okręgowy w P. wniósł skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w P. z dnia 8 marca 2002 r. o wpisie do Krajowego Rejestru Sądowego (KRS) B. S.A. z siedzibą W., domagając się uchylenia zaskarżonego orzeczenia i odrzucenia wniosku o wpis.

W ocenie skarżącego, wniosek został złożony przez podmiot pozbawiony legitymacji procesowej – kuratora spółki ustanowionego dla B. S.A. postanowieniem Sądu Rejonowego w P. z dnia 22 sierpnia 2000 r. na podstawie art. 42 § 1 k.c. Żądanie skargi zostało oparte na podstawie art. 2 ustawy z dnia 29 kwietnia 2010 r. o zmianie ustawy - Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U. z 2010 r. Nr 106, poz. 671, dalej – „ustawa zmieniająca p.w.k.r.s.”) w związku z art. 524, art. 401 pkt 2 i art. 13 § 2 k.p.c.

Sąd Rejonowy w W. postanowieniem z dnia 12 czerwca 2014 r. oddalił skargę. Przyjął, że wbrew wskazanej podstawie skargi skarżący nie powołał się na okoliczności, o których mowa w art. 2 ustawy zmieniającej p.w.k.r.s., powołał się natomiast skutecznie na podstawę określoną w art. 401 pkt 2 k.p.c. Termin do żądania wznowienia na tej podstawie należało jednak określać według art. 2 ust. 3 ustawy zmieniającej p.w.k.r.s., zgodnie z którym postępowania, o którym mowa w art. 2 ust. 1 tej ustawy, nie wznawia się, jeżeli od dnia wpisu do KRS upłynęło 5 lat, termin ten nie może jednak skończyć się szybciej niż przed upływem 3 lat od dnia wejścia w życie tej ustawy. Regulacja ta, w ocenie Sądu, dotyczy każdego przypadku żądania wznowienia przez prokuratora postępowania w sprawach o wpis do KRS spółek kapitałowych zawiązanych w okresie przedwojennym. Sąd dodał, że spółka faktycznie zaakceptowała dokonane w 2002 r. czynności procesowe.

Na skutek apelacji skarżącego, postanowieniem z dnia 26 marca 2015 r. Sąd Okręgowy w W. uchylił zaskarżone orzeczenie i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania. Stwierdził, że skarga o wznowienie postępowania została wniesiona w dniu 11 lipca 2013 r., tj. przed dniem 17 lipca 2013 r., a zarazem ostatnim dniem trzyletniego terminu przewidzianego w art. 2 ust. 3 ustawy zmieniającej p.w.k.r.s. Nie zostały także spełnione, w ocenie Sądu, przesłanki potwierdzenia dokonanych czynności przez spółkę. Skarga powinna zatem podlegać merytorycznej ocenie, przy czym Sąd Rejonowy powinien ocenić sprawę na nowo w granicach podstawy wznowienia, z uwzględnieniem specyfiki postępowania rejestrowego i stanu rejestru.

Rozpoznając sprawę ponownie, Sąd Rejonowy postanowieniem z dnia 21 kwietnia 2016 r. uchylił zaskarżone skargą orzeczenie, oddalił wniosek o rejestrację B. S.A. i wykreślił tę spółkę z KRS.

Sąd ustalił, że B. S.A. została zawiązana w dniu 7 listopada 1919 r. i wpisana do rejestru handlowego w dniu 30 czerwca 1920 r. pod nr (...). Prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w P. z dnia 22 sierpnia 2000 r. kuratorem spółki została ustanowiona E. W. „w celu reprezentowania jej interesów”. W dniu 26 lipca 2001 r. kurator złożyła w Sądzie Rejonowym w P. na urzędowym formularzu wniosek o wpis (przerejestrowanie) B. S.A. do KRS, który został uwzględniony w dniu 8 marca 2002 r., a B. S.A. została wpisana do rejestru przedsiębiorców KRS pod numerem (...). Zarówno na dzień złożenia wniosku o wpis do KRS, jak i na dzień wydania postanowienia o wpisie, B. S.A. nie posiadała organu uprawnionego do reprezentacji.

Postanowieniem Sądu Rejonowego w P. z dnia 14 maja 2003 r. B. S.A. rozwiązano i ustanowiono likwidatora.

Opierając się na tak ustalonym stanie faktycznym i treści akt rejestrowych, Sąd uznał, że skarga zasługiwała na uwzględnienie. Wskazując na art. 399 § 1 k.p.c. i art. 524 § 2 w związku z art. 401 pkt 1 i art. 13 § 2 k.p.c., Sąd stwierdził, że można żądać wznowienia postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem co do istoty sprawy, jeżeli strona nie była w tym postępowaniu należycie reprezentowana. W ocenie Sądu, było niewątpliwe, że B. S.A. nie była należycie reprezentowana w sprawie o wpis do KRS, skoro nie posiadała zarządu, który zgodnie z art. 368 § 1 k.s.h. byłby uprawniony do jej reprezentacji.

Okoliczność, że uczestniczka postępowania B. S.A. w likwidacji, działając przez likwidatora, podtrzymała wniosek o wpis do KRS, złożony uprzednio przez kuratora, nie miała znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy w świetle art. 401 pkt 2 *in fine* w związku z art. 13 § 2 k.p.c. Przepisy te tylko wtedy wykluczają żądanie wznowienia, jeżeli przed uprawomocnieniem się orzeczenia niemożność działania ustała lub brak reprezentacji został podniesiony w drodze zarzutu albo strona potwierdziła dokonane czynności.

Rozpoznając sprawę na nowo, Sąd uznał, że wniosek nie mógł zostać uwzględniony. Zgodnie z art. 694³ § 1 i 2 k.p.c., wniosek o wpis do KRS składa podmiot podlegający wpisowi, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej, przy czym podmiot ten jest obligatoryjnym uczestnikiem postępowania, chociażby nie był

wnioskodawcą. W niniejszej sprawie wniosek nie został złożony przez podmiot, który podlegał wpisowi, tj. B. S.A., ale przez kuratora ustanowionego dla spółki na podstawie art. 42 k.c. W zakres uprawnień takiego kuratora - stosownie do art. 42 § 2 k.c. - nie wchodziło prawo do reprezentowania osoby prawnej. W szczególności kurator ten nie miał kompetencji do wystąpienia z wnioskiem o wpis do KRS. W tej sytuacji należało przyjąć, że kurator nie miała legitymacji do wystąpienia z wnioskiem złożonym w rozpoznawanej sprawie.

Sąd zaznaczył, że wykreślenie B. S.A. z KRS nie oznacza utraty osobowości prawnej, lecz prowadzi do przywrócenia stanu istniejącego przed wpisem do KRS, spółka powinna być zatem uważana za podmiot wpisany jedynie w rejestrze handlowym.

Postanowieniem z dnia 27 lutego 2017 r. Sąd Okręgowy w W. oddalił apelację uczestniczki B. S.A. Sąd zaakceptował i uznał za własne ustalenia faktyczne. Podzielił również prawną ocenę skargi o wznowienie postępowania i w konsekwencji wniosku o wpis do KRS.

Skarga została, zdaniem Sądu Okręgowego, złożona w terminie. Zawarta w art. 2 ust. 3 ustawy zmieniającej p.w.k.r.s. granica czasowa możliwości wniesienia skargi upływała dnia 17 lipca 2013 r., podczas gdy Prokurator wniósł skargę dnia 11 lipca 2013 r.

Odnosząc się do twierdzeń apelującej o braku legitymacji Prokuratora do żądania wznowienia postępowania, Sąd stwierdził, że uprawnienie Prokuratora wynikało nie tylko z art. 2 ust. 1 ustawy zmieniającej p.w.k.r.s., lecz także z przepisów kodeksu postępowania cywilnego, które zezwalają prokuratorowi na zainicjowanie niemal każdego postępowania, w tym postępowania rejestrowego. Prokurator może zaskarżyć każde orzeczenie sądowe, od którego służy środek odwoławczy, w tym złożyć skargę o wznowienie postępowania (art. 55-60 k.p.c.). Podstawy wznowienia postępowania są określone w art. 401 k.p.c., art. 401¹ k.p.c., 403 k.p.c. oraz 404 k.p.c., które to przepisy stosuje się także w postępowaniu nieprocesowym. Natomiast art. 2 ust. 1 ustawy zmieniającej p.w.k.r.s. określa inne jeszcze podstawy wznowienia, przy czym żądać wznowienia w tym wypadku może tylko prokurator, postępowanie zaś musi dotyczyć sprawy o wpis do KRS spółki

kapitałowej zawiązanej przed dniem 1 września 1939 r., zakończonej przed dniem wejścia w życie tej ustawy.

Prokurator, składając skargę, działał zatem w granicach swojej legitymacji, powołując się nie tylko na art. 2 ustawy zmieniającej p.w.k.r.s., ale także na art. 401 pkt 2 k.p.c. W ocenie Sądu Okręgowego, podstawa wznowienia, o której mowa w art. 2 ust. 1 ustawy zmieniającej p.w.k.r.s., ziściła się dlatego, że w spółce B. S.A. w ogóle nie zostały podjęte żadne uchwały będące obligatoryjną podstawą wpisu do KRS, co potwierdziła apelująca i co wynikało z akt rejestrowych. Do wniosku nie dołączono statutu, nie złożono żadnych uchwał o zmianie statutu dostosowujących jego treść do obligatoryjnych postanowień zgodnych z obowiązującym kodeksem spółek handlowych, co więcej nie zostało zwołane walne zgromadzenie akcjonariuszy, które byłoby uprawnione podejmować uchwały. Jeżeli zatem, jak stwierdził Sąd, prokurator jest władny do złożenia skargi o wznowienie postępowania z uwagi na wadliwość prawne uchwał organów spółki stanowiących podstawę wpisu spółki do KRS, to tym bardziej jest uprawniony do złożenia skargi o wznowienie postępowania, które zakończyło się wpisem do KRS bez oparcia w koniecznych uchwałach organów spółki. Innymi słowy, jak zauważył Sąd, wpis do KRS dokonany bez materialnych podstaw może być podważany przez prokuratora w ramach skargi o wznowienie postępowania.

Sąd zauważył również, że zgodnie z art. 612 k.s.h. do stosunków prawnych w zakresie spółek handlowych istniejących w dniu wejścia w życie ustawy – Kodeks spółek handlowych, stosuje się przepisy tej ustawy. Jeżeli zatem B. S.A. składała wniosek o wpis w KRS, to powinna złożyć podstawowe dokumenty, z których informacje podlegają wpisowi do KRS. Wobec niedołączenia tych dokumentów, brak było w ogóle substratu badania wniosku, do czego zobowiązany jest sąd rejestrowy zgodnie z art. 23 ustawy z dnia 23 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (jedn. tekst: Dz. U. z 2018 r., poz. 986, dalej – „u.k.r.s.”). Nie miało także miejsca badanie prawidłowości spełnienia wymagań dotyczących rejestracji i umarzania dokumentów na okaziciela emitowanych przed dniem 1 września 1939 r., o czym stanowi art. 9b ust. 1 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. Nr 121, poz. 770, dalej – „p.w.k.r.s.”).

Sąd nie zgodził się również z zarzutami apelującej, że potwierdziła ona dokonane czynności rejestracyjne. Konieczne w tym celu czynności, na które wskazuje art. 401 pkt 2 k.p.c., nie zostały bowiem dokonane przez podmiot uprawniony do reprezentacji spółki przed uprawomocnieniem się postanowienia z dnia 8 marca 2002 r. Po wznowieniu postępowania sąd rozpoznaje sprawę na nowo, ale wyłącznie w granicach, jakie określa podstawa wznowienia (art. 412 § 1 k.p.c.). Sąd orzekający w postępowaniu wznowionym ogranicza rozpoznanie sprawy do rozstrzygnięcia, jaki wpływ miała powołana w skardze podstawa wznowienia na wynik prawomocnie zakończonej sprawy, oraz czy zachodziła nieważność postępowania.

Za prawidłową uznał Sąd Okręgowy także ocenę prawną sprawy. Zdaniem Sądu, kurator prawa materialnego powołany na podstawie art. 42 k.c. ma tylko taki zakres kompetencji, jaki wynika z tego przepisu, powinien więc postarać się o wybór organów spółki, a w razie, gdyby to nie było możliwe, o jej likwidację. Może także złożyć wniosek o rozwiązanie spółki. Kurator prawa materialnego nie ma jednak prawa do zastępowania spółki w postępowaniu sądowym. Składając wniosek o wpis spółki do KRS, tj. wniosek w postępowaniu sądowym, kurator nie reprezentował strony, która w takiej sytuacji była nienależycie reprezentowana. Sąd Rejonowy prawidłowo zatem ocenił, że kurator E. W. nie miała legitymacji do wystąpienia z wnioskiem złożonym w sprawie zakończonej prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w P. z dnia 8 marca 2002 r. i prawidłowo na podstawie art. 412 § 2 w związku z art. 13 § 2 k.p.c. zmienił to postanowienie i wniosek o wpis do KRS oddalił. Oczywiście konsekwencją takiego rozstrzygnięcia było wykreślenie wpisu w KRS.

Inną kwestią było natomiast, zdaniem Sądu Okręgowego, czy wniosek o wpis spółki do KRS został złożony w oparciu o zgodne z prawem dokumenty stanowiące podstawę wpisu. W ocenie Sądu, w sprawie takich dokumentów nie złożono; zarówno w odpowiedzi na skargę, jak i nigdy wcześniej nie przedłożono bowiem uchwał odpowiednich organów spółki. Powołany przez skarżącą brak takich dokumentów nie może – zdaniem Sądu – usprawiedliwiać wpisu spółki do KRS, który został w istocie dokonany na wniosek podmiotu, który nie miał legitymacji, a nadto nie miał oparcia w wymaganych dokumentach.

Postanowienie Sądu Okręgowego zaskarżyła skargą kasacyjną uczestniczka, zarzucając naruszenie art. 623 i 624 k.s.h. w związku z art. 7 ust. 1 p.w.k.r.s., art. 42 § 2 k.c., art. 410 § 1 w związku z 407 § 1 k.p.c., art. 2 ust. 1 ustawy zmieniającej p.w.k.r.s., art. 401 pkt 2 w związku z art. 412 § 1 i 2 k.p.c., art. 316 § 1 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c., art. 412 k.p.c. oraz art. 694³ § 2¹ k.p.c. w związku z art. 45 ust. 1 u.k.r.s. Na tej podstawie wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia Sądu Okręgowego w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 7 u.k.r.s., do postępowania przed sądami rejestrowymi stosuje się przepisy kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym, chyba że ustawa ta stanowi inaczej. Reguła ta odnosi się również do postępowania o wpis w rejestrze przedsiębiorców podmiotu uprzednio wpisanego do rejestru sądowego na podstawie przepisów obowiązujących przed wejściem w życie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym (art. 7a ust. 4 p.w.k.r.s.). Wznowienie postępowania nieprocesowego zakończonego prawomocnym postanowieniem orzekającym co do istoty sprawy jest dopuszczalne, chyba że postanowienie kończące postępowanie może być zmienione lub uchylone (art. 524 § 1 k.p.c.). Odpowiednie zastosowanie mają w tym przypadku podstawy wznowienia określone w art. 401-403 k.p.c.

W postępowaniu o wpis do KRS uwzględnienia wymaga z tego punktu widzenia przede wszystkim art. 12 ust. 3 u.k.r.s., nakazujący wykreślenie z rejestru z urzędu danych niedopuszczalnych ze względu na obowiązujące przepisy prawa. Zakres zastosowania tego przepisu nie pozwala jednak traktować go jako ogólnej podstawy korygowania postanowień sądu rejestrowego, która funkcjonalnie odpowiadałaby celom wznowienia postępowania; na jego podstawie wykluczone jest ponadto wykreślenie z rejestru konkretnego podmiotu (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 27 października 2010 r., V CSK 114/10, niepubl. i z dnia 2 grudnia 2015 r., IV CSK 99/15, OSNC-ZD 2017, nr 3, poz. 40).

Sytuacje objęte art. 12 ust. 3 u.k.r.s. nie dotyczą także w żadnym zakresie okoliczności stanowiących podstawę wznowienia postępowania z powodów określonych w art. 401 k.p.c., które nie są związane z wynikiem postępowania, a w

konsekwencji z treścią danych ujawnionych w rejestrze. Nie można zatem przyjąć, aby przepis art. 12 ust. 3 u.k.r.s. stanowił przeszkodę do wznowienia z tych przyczyn postępowania o wpis do KRS na ogólnych zasadach przewidzianych w kodeksie (por. odpowiednio uchwałę Sądu Najwyższego (zasada prawna) z dnia 10 lipca 2012 r., III CZP 81/11, OSNC 2013, nr 1, poz. 1). Zakazu takiego nie można wyprowadzić także z innych unormowań ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym. Za dopuszczalnością wznowienia postępowania o wpis z przyczyn wskazanych w art. 401 pkt 2 w związku z art. 524 § 1 k.p.c. przemawiało także spostrzeżenie, że przepisy kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu rejestrowym, jak również przepisy ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym, nie zawierają odpowiednika art. 626³ k.p.c.

Uprawnienie do złożenia skargi o wznowienie postępowania nieprocesowego przysługuje przede wszystkim jego uczestnikom (art. 524 § 1 *in fine* k.p.c.). Na zasadach ogólnych uznać należy, że do wniesienia skargi o wznowienie postępowania nieprocesowego, w tym postępowania rejestrowego, uprawniony jest również prokurator, bez względu na to, czy brał udział w prawomocnie zakończonym postępowaniu. Kodeks postępowania cywilnego nie przejął odpowiednika art. 94 k.p.c. z 1930 r. (w brzmieniu nadanym tekstem jednolitym opubl. w Dz. U. z 1950 r. Nr 43, poz. 394), który ograniczał legitymację prokuratora do żądania wznowienia tylko do tej ostatniej sytuacji (por. też jednak – w zakresie postępowania nieprocesowego - orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 29 października 1948 r., Lu.C. 498/48, PiP 1949, nr 9-10, s. 167).

Jeżeli prokurator żąda wznowienia postępowania, w którym nie brał udziału jako strona albo uczestnik postępowania, konieczne jest określenie terminu, w którym dopuszczalne jest złożenie skargi. W judykaturze wyrażono pogląd, że w takim przypadku, w razie oparcia skargi na podstawie określonej w art. 401 pkt 2 k.p.c., termin *a tempore scientiae* przewidziany w art. 407 § 1 k.p.c. liczy się od dnia, w którym o orzeczeniu dowiedział się prokurator, nie zaś strona, jej organ lub przedstawiciel ustawowy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 marca 2009 r., II CSK 590/08, niepubl. i postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2017 r., V CSK 160/16, niepubl.). Według alternatywnego stanowiska, prokurator,

składając w rozważanej sytuacji skargę o wznowienie postępowania, jest ograniczony terminami zastrzeżonymi dla stron (uczestników) postępowania.

Drugie ze stanowisk, wyrażone w piśmiennictwie bezpośrednio po wejściu w życie kodeksu postępowania cywilnego i podtrzymywane w nowszej doktrynie, należało uznać za przekonujące. Jego podstawę stanowi w procesie art. 60 § 2 zdanie drugie k.p.c. stosowany wprost lub *per analogiam*, a w postępowaniu nieprocesowym ten sam przepis stosowany odpowiednio, zgodnie z art. 13 § 2 k.p.c. W braku szczególnego unormowania, nie ma bowiem przekonujących aksjologicznych racji, które mogłyby skłaniać do odstąpienia od reguły wyrażonej w tym przepisie w sytuacji, w której prokurator, korzystając z przysługującego mu prawa zaskarżenia, zaskarża orzeczenie prawomocne – przeciwnie, skoro ustawa wiąże prokuratora – także niebiorącego udziału w postępowaniu – terminem przewidzianym dla stron w przypadku orzeczeń zaskarżalnych w toku instancji, to tym bardziej rygor ten powinien odnosić się do rozstrzygnięć prawomocnych. Wyposażając prokuratora w samodzielny termin do złożenia nadzwyczajnego środka zaskarżenia ustawodawca czyni to wprost, uniezależniając bieg tego terminu od biegu terminu przewidzianego dla strony (*arg. ex art. 398⁵ § 2 k.p.c.*).

Na rzecz preferowanego zapatrywania przemawia dodatkowo wzgląd na ochronę stabilności prawomocnych orzeczeń sądowych, która uległaby osłabieniu przy założeniu, że 3 miesięczny termin *a tempore scientiae* otwierałby się dla prokuratora *ex novo*, bez względu na to, że strony o wydaniu orzeczenia dowiedziały się wcześniej. Wartość ta chroniona jest na poziomie konstytucyjnym i prawnomiędzynarodowym (por. np. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 listopada 2006 r., SK 19/05, OTK-A 2006, nr 10, poz. 154, wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 24 lipca 2003 r., *Ryabykh przeciwko Rosji*, nr 52854/99, ECHR 2003-IX), co przemawia za wyborem takiej wykładni, która chroni ją w większym stopniu (*in dubio contra actionem*). Nie bez znaczenia jest w tym kontekście także wyjątkowy charakter nienależytej reprezentacji lub pozbawienia możliwości działania jako przyczyn umożliwiających wznowienie postępowania także po upływie 10-letniego terminu *a tempore facti* (art. 408 k.p.c.), co pozwala na obalenie prawomocnego orzeczenia bez względu na czas, jaki upłynął od chwili jego uprawomocnienia się. Skarga o wznowienie postępowania

nie jest przy tym *de lege lata* jedynym instrumentem, który może wykorzystać w interesie publicznym prokurator, kwestionując prawomocne rozstrzygnięcie sądu (por. art. 89 i 96 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, Dz.U. z 2018 r., poz. 5).

Sąd Najwyższy dostrzega, że w postępowaniu nieprocesowym reguła związania prokuratora terminem, o którym stanowi art. 407 § 1 w związku z art. 13 § 2 k.p.c., może ulegać modyfikacji ze względu na obowiązującą w tym postępowaniu zasadę uczestnictwa i szczególną podstawę wznowienia określoną w art. 524 § 2 k.p.c. Z przepisu tego można wyciągnąć wniosek, że termin *a tempore scientiae* pozostaje otwarty przynajmniej do momentu, w którym stanie się możliwe ostateczne przesądzenie, że w postępowaniu wzięli udział wszyscy zainteresowani. Bliższe rozważanie tego zagadnienia w okolicznościach sprawy było jednak zbyteczne, zważywszy, że wyraźne wyłączenie w postępowaniu rejestrowym stosowania art. 510 § 2 k.p.c. (art. 694³ § 2 zdanie drugie k.p.c.), wyłącza również, jak przekonująco wskazuje się w piśmiennictwie, stosowanie ściśle związanej z tym przepisem podstawy wznowienia określonej w art. 524 § 2 k.p.c. (co do wzajemnej relacji tych przepisów por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2010 r. (zasada prawna), III CZP 112/09, OSNC 2010, nr 7-8, poz. 98).

Niezależnie od podstaw określonych w art. 401-403 k.p.c., wznowienie postępowania rejestrowego przewidziano także w przepisach pozakodeksowych (art. 2 ustawy zmieniającej p.w.k.r.s.). Możliwość ta, ograniczona terminem określonym w art. 2 ust. 3 ustawy zmieniającej p.w.k.r.s., dotyczyła postępowania w sprawach wpis do KRS spółek kapitałowych zawiązanych przed dniem 1 września 1939 r., które mogło podlegać wznowieniu, jeżeli zachodziły okoliczności uzasadniające stwierdzenie nieważności uchwały wspólników albo uchwały walnego zgromadzenia, stanowiącej podstawę wpisu do KRS. Cel tego rozwiązania polegał na ponownej weryfikacji orzeczenia sądu rejestrowego pod kątem istnienia praw do spółki po stronie osób, które z tego prawa wywodzą skutki prawne, w związku z ewentualnym ryzykiem podejmowania czynności przez osoby nieuprawnione, nielegitymujące się prawem do spółki (por. druk sejmowy VI kadencji nr 2684). Wznowienie postępowania na tej podstawie nie mogło

nastąpić, jeżeli od dnia wpisu do KRS upłynęło 5 lat, jednakże termin ten nie mógł skończyć się wcześniej niż przed upływem 3 lat od dnia wejścia w życie ustawy zmieniającej p.w.k.r.s. (art. 2 ust. 3 tej ustawy).

Odnosząc te uwagi do okoliczności sprawy należało przede wszystkim zauważyć, że jakkolwiek w złożonej skardze powołano zarówno art. 2 ustawy zmieniającej p.w.k.r.s., jak i art. 401 pkt 2 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c., to wskazane w niej argumenty koncentrowały się na nienależytej reprezentacji spółki spowodowanej złożeniem wniosku wszczynającego postępowanie rejestrowe przez kuratora prawa materialnego. W związku z tym, trzeba wskazać, że podstawa wznowienia określona w art. 2 ustawy zmieniającej p.w.k.r.s. miała charakter niezależny i samodzielny w zestawieniu z podstawami przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego, w tym w art. 401 pkt 2 k.p.c. Również charakter tej podstawy był bliższy restytucyjnym przyczynom wznowienia postępowania, podczas gdy art. 401 pkt 2 k.p.c. reguluje podstawy wznowienia z powodu nieważności. W konsekwencji oparcie skargi na podstawie przewidzianej w art. 2 ustawy zmieniającej p.w.k.r.s. wymagało co do zasady powołania innych twierdzeń faktycznych niż dotyczące tylko nienależytej reprezentacji spółki w toku postępowania rejestrowego, choć nie można wykluczyć ziszczenia się obu rozważanych podstaw łącznie.

Odrębność analizowanych podstaw wznowienia postępowania pociągała za sobą także konieczność niezależnej – odnoszonej do konkretnej podstawy – oceny dochowania terminu do wniesienia skargi (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 listopada 2011 r., I UZ 43/11, niepubl. i z dnia 1 marca 2017 r., IV CZ 74/16, niepubl.). Dokonując tej oceny, należało uznać za błędne stanowisko Sądu Okręgowego, że podstawa wznowienia określona w art. 401 pkt 2 k.p.c. nie jest ograniczona żadnym terminem. Uchylenie stosowania art. 408 k.p.c. co do niektórych podstaw wznowienia z powodu nieważności, na co powołał się Sąd Okręgowy, nie wyłącza, co oczywiste, konieczności oceny terminowości wniesienia skargi w kontekście terminu liczonego *a tempore scientiae*, który dotyczy również wnoszącego skargę o wznowienie prokuratora.

Przyjmując – zgodnie z wcześniejszą argumentacją – że termin ten dla prokuratora upływa z chwilą upływu terminu dla strony (uczestnika) (art. 60 § 2 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.), decydujące znaczenie miał moment faktycznego dowiedzenia się o wydaniu postanowienia o wpisie do KRS przez uczestniczkę B. S.A., działającą przez uprawniony organ. Nastąpiło to najpóźniej z chwilą ustanowienia przez sąd rejestrowy likwidatora spółki, co miało miejsce w 2003 r. Skarga o wznowienie postępowania w zakresie podstawy określonej w art. 401 pkt 2 w związku z art. 13 § 2 k.p.c. okazała się zatem spóźniona i niedopuszczalna, a zarzuty skargi kasacyjnej kierowane przeciwko odmiennemu stanowisku Sądu Okręgowego – zasadne.

Prawidłowo Sąd Okręgowy ocenił natomiast zachowanie terminu do wniesienia skargi o wznowienie postępowania na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy zmieniającej p.w.k.r.s., uznawszy za miarodajny w tym przypadku moment wniesienia skargi. Odmienne stanowisko, upatrujące w art. 2 ust. 3 ustawy zmieniającej p.w.k.r.s. źródła materialnoprawnego terminu uniemożliwiającego wznowienie postępowania po jego upływie, bez względu na chwilę wystąpienia z żądaniem wznowienia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2016 r., IV CSK 665/15, OSP 2017, nr 7-8, poz. 77), trudno uznać za przekonujące. Nie negując walorów tego poglądu w kontekście stabilności prawomocnych postanowień sądu rejestrowego, ustanowienie terminu o takim charakterze, nieznanym ustawowym regulacjom dotyczącym środków zaskarżenia i uzależniającym możliwość uwzględnienia skargi od sprawności postępowania sądowego, wymagałoby silniejszego oparcia w brzmieniu przepisu. Naruszenie art. 2 ust. 3 ustawy zmieniającej p.w.k.r.s. nie było przy tym objęte zarzutami skargi.

Skoro w zakresie podstawy określonej w art. 2 ustawy zmieniającej p.w.k.r.s. skarga o wznowienie postępowania została wniesiona w terminie, konieczne było rozważenie kolejnych zarzutów uczestniczki, w których podnoszono, że w stanie faktycznym brak było okoliczności, które mogłyby wypełniać tę podstawę wznowienia, a ponadto – gdyby nawet przyjąć odmienne stanowisko – wynik wznowionego postępowania rejestrowego powinien być tożsamy z kwestionowanym w skardze o wznowienie. Strona skarżąca w tym zakresie m.in. zakwestionowała stanowisko Sądu Okręgowego, że podstawa wznowienia, o której

mowa w art. 2 ust. 1 ustawy zmieniającej p.w.k.r.s., obejmuje przypadek wpisu do KRS w sytuacji, w której nie podjęto żadnych uchwał stanowiących podstawę wpisu. Zarzucała też, że w związku z przerejestrowaniem nie miała obowiązku podejmowania jakichkolwiek uchwał realizujących obowiązki dostosowawcze określone w art. 623 i 624 k.s.h., a ponadto Sądy *meriti* błędnie nie dostrzegły, że uczestniczka podlegała wpisowi do KRS z urzędu, wobec faktu, że została rozwiązana postanowieniem sądu i ustanowiono dla niej likwidatora.

W świetle brzmienia art. 2 ust. 1 ustawy zmieniającej p.w.k.r.s. wykazanie podstawy wznowienia unormowanej w tym przepisie wymagało powołania okoliczności faktycznych, uzasadniających – w ocenie żądającego wznowienia – nieważność uchwał stanowiących podstawę wpisu do KRS. Zgodzić się jednak należało z Sądem Okręgowym, wbrew zarzutom skargi kasacyjnej, że przepis ten mógł znaleźć zastosowanie nie tylko wtedy, gdy wystąpiły okoliczności uzasadniające nieważność uchwał stanowiących podstawę wpisu, lecz także – w drodze analogii – gdy wpisu dokonano mimo braku wymaganych uchwał, względnie w okolicznościach uzasadniających kwalifikację podjętych uchwał jako nieistniejących (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 sierpnia 2016 r., V CSK 694/15, niepubl.). Nadzwyczajny charakter skargi o wznowienie postępowania nie wyklucza sięgania do analogii z przepisów regulujących jej podstawy (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 10 października 1983 r., III CZP 31/83, OSNCP 1984, nr 5, poz. 67), za czym w rozważanej sytuacji jednoznacznie przemawiało jej podobieństwo do przypadku unormowanego wprost w art. 2 ust. 1 ustawy zmieniającej p.w.k.r.s. w zestawieniu z celem szczególnej podstawy wznowienia postępowania, o której mowa w tym przepisie.

Brak uchwał mógł jednak tylko wtedy prowadzić do zmiany orzeczenia zaskarżonego skargą o wznowienie postępowania, gdy ich podjęcie było *in casu* rzeczywiście niezbędne do dokonania wpisu do KRS, a zarazem nie wystąpiły inne okoliczności, wymagające uwzględnienia we wznowionym postępowaniu, które pociągały za sobą konieczność wydania orzeczenia takiej samej treści. Innymi słowy, założenie, że brak uchwał na równi z okolicznościami pozwalającymi na stwierdzenie ich nieważności pozwala stwierdzić wystąpienie podstawy wznowienia postępowania rejestrowego, o której mowa w art. 2 ust. 1 ustawy zmieniającej

p.w.k.r.s., nie przesądzał *in casu* o zasadności skargi o wznowienie. Konstrukcja skargi zakłada bowiem – po stwierdzeniu istnienia jej podstawy – ponowne rozpoznanie sprawy we wznowionym postępowaniu (*iudicium rescissorium*), zgodnie z art. 412 § 1 k.p.c., przy czym w postępowaniu tym sąd bierze pod uwagę także te okoliczności faktyczne, które powstały po uprawomocnieniu się zaskarżonego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 1994 r., III CZP 41/94, niepubl., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2018 r., V CSK 356/17, niepubl.).

Analiza uzasadnienia zaskarżonego skargą kasacyjną postanowienia prowadziła do wniosku, że Sąd Okręgowy przynajmniej w części nieprawidłowo ułożył istnienie podstawy wznowienia w postaci braku uchwał stanowiących podstawę wpisu z zasadnością skargi. Kontrola zaskarżonego postanowienia była zresztą w tym zakresie istotnie utrudniona ze względu na wielokrotne przeplatanie ze sobą rozważań związanych z różnymi, odrębnymi, etapami badania skargi o wznowienie postępowania. Akcentując brak podjęcia przez organy spółki jakichkolwiek uchwał, a tym samym brak „materialnego substratu” wniosku o wpis, Sąd Okręgowy nie uwzględnił także – rozpoznając wniosek we wznowionym postępowaniu – specyfiki sytuacji, która powstała w rozstrzyganej sprawie.

Wskazując na brakujące uchwały Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, z powołaniem się na art. 612 k.s.h., że nie złożono uchwał dostosowujących statut do obligatoryjnych postanowień kodeksu spółek handlowych. Wskazał również na brak uchwał powołujących organy spółki.

Kwestię dostosowania umów, statutow i aktów założycielskich spółek handlowych utworzonych przed wejściem w życie kodeksu spółek handlowych do wymagań wynikających z tej ustawy określają art. 623 i 624 k.s.h. Dokonując wykładni tych przepisów w powiązaniu z art. 7 i n. p.w.k.r.s., w utrwalonym orzecznictwie przesądzono, że niezależnie od reguły międzyczasowej przyjętej w art. 612 k.s.h. dochowanie tych wymagań nie warunkuje wpisu do KRS spółki uprzednio wpisanej do rejestru handlowego ze względu na odmienny, szczególnie tryb ich sankcjonowania (art. 623 § 3 i art. 624 § 4 k.s.h.). Sąd Najwyższy zwrócił w tym zakresie uwagę, że wprowadzeniu nowego sposobu rejestracji

przedsiębiorców towarzyszyło założenie zapewnienia szybkiego wpisania do nowego rejestru spółek wpisanych uprzednio do rejestru handlowego. Odmienne stanowisko prowadziłoby ponadto do nieuzasadnionych dystynkcji w zależności od chwili złożenia wniosku o wpis do KRS i tempa rozpoznania wniosku przez sąd rejestrowy (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2006 r., III CSK 79/05, niepubl., z dnia 19 października 2016 r., V CSK 63/16, niepubl. i z dnia 19 września 2017 r., V CSK 17/17, niepubl.). Pominięcie tego stanowiska przez Sąd Okręgowy, bez bliższych wyjaśnień, skutkowało zasadnością zarzutu naruszenia art. 623 i 624 k.s.h.

Przechodząc do braku uchwał powołujących organy spółki, należało natomiast zważyć, że wymaganie ich uprzedniego podjęcia wiąże się z założeniem, że wpis spółki do KRS następuje zazwyczaj na wniosek złożony przez organ uprawniony do reprezentacji spółki w postępowaniu sądowym, którego podstawą funkcjonowania jest stosowna uchwała. W spółce akcyjnej organem tym jest zarząd (art. 368 § 1 k.s.h.), powoływany i odwoływany przez radę nadzorczą, chyba że statut stanowi inaczej (art. 368 § 4 k.s.h.). W okolicznościach sprawy wniosek o wpis do KRS nie został jednak złożony przez zarząd, lecz przez kuratora spółki ustanowionego przez sąd na podstawie art. 42 § 1 k.c. – jak wynikało z materiału sprawy – na wniosek syndyka masy upadłości podmiotu trzeciego.

Problem dopuszczalności złożenia wniosku o „przerejestrowanie” do KRS przez kuratora prawa materialnego ustanowionego na podstawie art. 42 § 1 k.c. był analizowany przez Sąd Okręgowy, jakkolwiek w kontekście podstawy wznowienia postępowania wynikającej z art. 401 pkt 2 k.p.c. Mimo że skarga w zakresie tej podstawy okazała się niedopuszczalna, zagadnienie to wymagało rozważenia także w ramach podstawy wznowieniowej określonej w art. 2 ust. 1 ustawy zmieniającej p.w.k.r.s. Jeśli bowiem przyjąć, że kurator był w okolicznościach sprawy uprawniony do złożenia wniosku o wpis do KRS, to bezprzedmiotowa z punktu widzenia wyniku sprawy, rozpoznawanej *ex novo* w granicach wykazanej podstawy wznowienia, byłaby kwestia braku uchwał powołujących organy spółki, względnie braku zwołania walnego zgromadzenia w celu ich podjęcia.

Zgodnie z art. 42 § 2 k.c. w brzmieniu miarodajnym w niniejszej sprawie (art. 42 ustawy z dnia 26 stycznia 2018 r. o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw, Dz. U., poz. 398 ze zm.), kurator powinien postarać się niezwłocznie o powołanie organów osoby prawnej, a w razie potrzeby o jej likwidację. W orzecznictwie opowiedziano się za wąską interpretacją tego przepisu, negującą ogólne uprawnienie kuratora do reprezentowania podmiotu objętego kuratelą w postępowaniu sądowym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2011 r., II PK 325/10, OSNP 2012, nr 13-14, poz. 163, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2012 r., IV CSK 150/12, niepubl.; por. też druk sejmowy VIII kadencji nr 2067).

Stanowisko to nie oznacza jednak, że kurator nie dysponował w żadnym przypadku uprawnieniem do wszczęcia postępowania sądowego w imieniu spółki, lecz że uprawnienie to nie mogło wybiegać poza czynności niezbędne z punktu widzenia realizacji celów określonych w art. 42 k.c., w tym – w razie niemożności doprowadzenia do ukonstytuowania się organów osoby prawnej – likwidacji osoby prawnej i wyeliminowania jej z obrotu prawnego. W judykaturze przyznano kuratorowi prawo do wystąpienia do sądu z wnioskiem o rozwiązanie spółki, a co za tym idzie – do wszczęcia postępowania sądowego w przedmiocie tego wniosku i reprezentowania spółki w tym postępowaniu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 maja 2008 r., III CZP 40/08, niepubl. oraz uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2012 r., III CZP 95/11, OSNC 2012, nr 11, poz. 125). W przypadkach, w których było to nieodzowne do dokonania czynności zmierzających do wywołania skutków prawnych określonych w art. 42 k.c., kurator umocowany był zatem także do podejmowania w imieniu spółki czynności procesowych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2015 r., III CSK 15/15, OSNC-ZD 2017, nr 3, poz. 43). W orzecznictwie wyrażono przy tym pogląd, że w rozważanym przypadku kurator taki działał w roli kuratora procesowego (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2015 r., III CZP 4/15, OSNC 2016, nr 2, poz. 19).

Otwarcie likwidacji spółki akcyjnej powoduje, zgodnie z art. 461 § 1 k.s.h., m.in. uprawomocnienie się orzeczenia o rozwiązaniu spółki przez sąd. Rozwiązanie spółki przez sąd i otwarcie likwidacji wiąże się – w przypadku spółek akcyjnych –

z koniecznością dokonania odpowiednich wpisów w rejestrze, w tym dotyczących osoby likwidatora (art. 464 § 1 k.s.h., art. 44 ust. 1 pkt 1, 2 i 3 u.k.r.s.). Przyjąć należy, że czynności procesowe zmierzające do dokonania tych wpisów mieściły się w ramach działań zmierzających do likwidacji osoby prawnej, objętych kompetencją kuratora. Inicjując postępowanie sądowe zmierzające do rozwiązania spółki, kurator był zatem uprawniony także do wszczęcia stosownego postępowania rejestrowego. W szczególnej sytuacji, w której dokonanie stosownych wpisów – ze względu na niemożność dokonania ich w rejestrze handlowym, w którym zarejestrowano spółkę objętą kuratelą - wymagało wpisania spółki do KRS, uprawnieniem kuratora objęte było także wszczęcie postępowania o wpis na podstawie art. 7 p.w.k.r.s., którego przeprowadzenie warunkowało ujawnienie danych związanych z rozwiązaniem spółki i otwarciem likwidacji. Konsekwentnie, również tę czynność procesową, skoro dokonanie wpisu w dotychczasowym rejestrze nie było możliwe, należało bowiem uznać za nieodzowną do dokonania czynności zmierzających do wywołania skutków prawnych określonych w art. 42 k.c.

Z materiału sprawy wynikało, że wniosek o wpis uczestniczki B. S.A. do KRS został pierwotnie połączony z wnioskiem o wpis wzmianki o likwidacji, rozwiązaniu lub unieważnieniu spółki (KRS (...)) i zawieszenie postępowania w tym przedmiocie. Żądanie wpisu do KRS zostało uwzględnione postanowieniem z dnia 8 marca 2002 r., w zakresie wpisu wzmianki o likwidacji wniosek o wpis został natomiast zwrócony z jednoczesnym oddaleniem wniosku o zawieszenie postępowania ze względu na możliwość złożenia wniosku o wpis likwidacji w późniejszym terminie. Następnie kurator dwukrotnie składała wniosek o rozwiązanie spółki i ustanowienie likwidatora wskazując na niemożność doprowadzenia do powołania organów spółki, przy czym drugi z wniosków został uwzględniony postanowieniem Sądu Rejonowego w P. z dnia 14 maja 2003 r. wobec niemożności powołania organów spółki. Jednocześnie tym samym postanowieniem sąd rejestrowy ustanowił likwidatora.

W tym stanie rzeczy należało przyjąć, że wszczęcie postępowania o wpis do KRS nastąpiło w ramach czynności, do których podjęcia był uprawniony kurator ustanowiony na podstawie art. 42 k.c. To, że rozwiązanie spółki miało ostatecznie charakter następczy wobec wpisu do KRS, było rezultatem przyjętej sekwencji wniosków i nie miało rozstrzygającego znaczenia. Koniecznej podstawy wpisu

spółki do KRS nie stanowiły zatem *in casu* uchwały powołujące organ uprawniony do reprezentacji, względnie inny organ spółki, w imieniu spółki działał bowiem kurator, który w tej - wyjątkowej - sytuacji był umocowany do złożenia stosownego wniosku.

Nietrafne były przy tym uwagi Sądu Okręgowego co do tego, że wniosek o wpis uczestniczki do KRS został złożony przez „osobę nielegitymowaną”. Sposób wypełnienia formularza, w którym jako wnioskodawcę wskazano kuratora, nie zmieniał bowiem tego, że kurator składając wniosek działał na rzecz spółki, a problem sprowadzał się do tego, czy ze względu na ograniczony zakres jego umocowania reprezentacja ta była prawidłowa, czy też nie, co zresztą wielokrotnie akcentowały także – nie dostrzegając powstającej w tym przypadku niekonsekwencji – Sądy *meriti*.

Należało przy tym dostrzec, że także gdyby zająć odmienne stanowisko co do umocowania kuratora do złożenia wniosku o wpis, nie mogłoby ono w tym zakresie wpłynąć na wynik wznowionego postępowania. Ustanowienie likwidatora przez sąd implikowało bowiem konieczność jego wpisu z urzędu do rejestru (art. 464 § 3 k.s.h., art. 45 ust. 4 u.k.r.s.). Nakaz ten wiąże się z istotnym ryzykiem dla uczestników obrotu, wynikającym z nieujawnienia osoby likwidatora w rejestrze, zważywszy, że likwidatorzy w granicach swoich kompetencji są umocowani do reprezentowania spółki (art. 469 § 1 k.s.h.). Z tych przyczyn art. 464 § 1 zdanie drugie k.s.h., gdy wpis likwidatora nie następuje z urzędu, nakłada obowiązek dokonania zgłoszenia likwidacji i danych likwidatora na każdego z likwidatorów, mimo deklaratywnego charakteru wpisu.

Skoro dokonanie tego wpisu w rejestrze handlowym nie było możliwe, ujawnienie likwidatora musiało nastąpić w KRS, do czego konieczne było uprzednie „przerejestrowanie” spółki. Wpis likwidatora, którego sąd rejestrowy był obowiązany dokonać z urzędu, musiał zatem łączyć się z przeniesieniem spółki do KRS, co również powinno nastąpić z urzędu. W takim przypadku, jeżeli na skutek rozwiązania spółki przez sąd doszło do otwarcia likwidacji i ustanowienia przez sąd likwidatora, dokonanie koniecznych wpisów mogło bowiem nastąpić tylko po uprzednim wpisaniu spółki do KRS. Odmienne rozwiązanie, zakładające

brak wpisu likwidatora mimo obowiązku wynikającego z art. 464 § 3 k.s.h. i pozostawienie spółki w dotychczasowym rejestrze, kolidowałoby z potrzebą ochrony bezpieczeństwa obrotu.

Na okoliczność, że wniosek o rozwiązanie osoby prawnej wpisanej do rejestru handlowego skutkuje wpisem do KRS wynikającym z konieczności rozpoczęcia likwidacji i ujawnienia tej okoliczności w rejestrze sądowym, zwrócono uwagę także w skardze o wznowienie postępowania. Za obowiązkiem „przerejestrowania” spółki akcyjnej z urzędu do KRS w zbliżonym przypadku, w którym zachodziła konieczność dokonania z urzędu wpisów wymaganych w razie rozwiązania spółki w związku z ogłoszeniem jej upadłości, opowiedziano się również w orzecznictwie, przy czym w sprawie niniejszej nie chodzi o sytuację, w której pierwszy wpis do KRS miałby nastąpić po dniu 31 grudnia 2015 r. (por. art. 9 ust. 2a p.w.k.r.s.), lecz o uwzględnienie tego faktu w ramach rozpoznawania skargi o wznowienie postępowania od wpisu dokonanego przed tym dniem. Zarazem Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że w takim przypadku wpis do KRS wyjątkowo nie musi obejmować wszystkich danych wymaganych ustawą o Krajowym Rejestrze Sądowym (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 21 grudnia 2016 r., III CZP 83/16, OSNC 2017, nr 10, poz. 107).

Sąd Okręgowy nietrafnie pominął wskazane okoliczności oraz ich wpływ na wynik wznowionego postępowania. Zarzuty naruszenia art. 42 § 2 k.c., a także art. 412 w związku z art. 316 § 1 i art. 13 § 2 k.p.c. okazały się tym samym zasadne.

Oceny tej nie mogło zmienić następcze zwołanie walnego zgromadzenia akcjonariuszy po upływie dwóch lat od wpisu do KRS i powstałe wówczas wątpliwości w zakresie wykazania uprawnień akcyjnych, a w konsekwencji skuteczności podjętych uchwał. Okoliczności te, o których sąd rejestrowy zawiadomił organy prokuratury, nie miały znaczenia z punktu widzenia prawidłowości wpisu spółki do KRS. Po rejestracji w KRS odpowiedzialność za prawidłowość procesu likwidacji uczestniczki, jako „reaktywowanej” spółki, w tym za uczestniczenie w walnym zgromadzeniu i wykonywanie praw akcyjnych przez uprawnione do tego osoby, spoczywała na likwidatorach. Pozycja likwidatora ustanowionego przez sąd jest silniejsza i niezależna od akcjonariuszy, likwidator

taki nie jest bowiem zobowiązany do stosowania się do uchwał walnego zgromadzenia (art. 468 § 2 k.s.h.) i nie może być odwołany przez akcjonariuszy. Działalność likwidatora ustanowionego przez sąd podlega nadzorowi sądu rejestrowego, który w ten sposób czuwa nad procesem likwidacji i może odwołać likwidatora z ważnych powodów, do których należy m.in. nienależyte realizowanie celów likwidacji (art. 463 § 4 zdanie drugie k.s.h.). Taka też sytuacja, jak wynikało z akt rejestrowych, miała miejsce w niniejszej sprawie przy odwołaniu pierwszego z likwidatorów przez sąd rejestrowy. Staranność likwidatora przy działaniach związanych z likwidacją musi być przy tym oceniana z uwzględnieniem zawodowego charakteru jego działalności (art. 483 § 2 k.s.h.).

Ubocznie, jakkolwiek bliższe rozważenie tej kwestii okazało się zbędne, należało także zauważyć, że wykładnia przepisów umożliwiających wznowienie postępowania o wpis do KRS, zwłaszcza jeżeli wznowienie następuje po upływie kilkunastu lat od uprawomocnienia się orzeczenia w związku z wadliwościami postępowania rejestrowego, nie powinna pomijać konsekwencji ewentualnego uwzględnienia skargi w świetle skutków następujących *ex lege* po dniu 31 grudnia 2015 r. zgodnie z art. 9 ust. 2a p.w.k.r.s., w kontekście postanowień dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1132 z dnia 14 czerwca 2017 r. w sprawie niektórych aspektów prawa spółek (Dz. Urz. UE L 169/46), która zastąpiła dyrektywę 2009/101/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 września 2009 r. w sprawie koordynacji gwarancji, jakie są wymagane w państwach członkowskich od spółek w rozumieniu art. 48 akapit drugi Traktatu, w celu uzyskania ich równoważności, dla zapewnienia ochrony interesów zarówno wspólników, jak i osób trzecich (Dz. Urz. UE L 258/11 ze zm.). Nakaz uwzględnienia tej ostatniej dyrektywy przy wykładni przepisów regulujących wpis do KRS spółek uprzednio zarejestrowanych w rejestrze handlowym zaakcentowano także w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 21 grudnia 2016 r., III CZP 83/16.

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w związku z art. 13 § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

